

*Rozvoj čitateľskej gramotnosti
na vyučovaní slovenského
jazyka a literatúry*

Mgr. Mária Mruškovičová

Tematický celok: ***Slová podľa pôvodu***

Učivo: *8.ročník - slová cudzieho pôvodu, slovník cudzích slov*

Ciele : **Žiak**

- vie v texte vyhľadať slová cudzieho pôvodu
- vie pracovať so slovníkom
- vie použiť cudzie slovo v inom texte
- vie vyhľadať fakty v texte vzťahujúce sa k jeho téme
- vie vyjadriť svoj názor na danú tému a podložiť ho argumentmi

Učebné zdroje: text, slovník cudzích slov

Spôsoby učenia sa : *V-CHV-D, postup 3-2-1, skupinová práca, práca so slovníkom, individuálna práca, brainstorming*

Scenár vyučovacieho bloku :

2 vyučovacie hodiny

- 1.hodina: 1.Pred čítaním textu
VIEM – CHCEM VEDIETĽ
- 2.hodina: 2.V priebehu čítania
3.Po prečítaní
DOZVEDEL SOM SA
POSTUP 3-2-1
Domáca úloha

1. hodina - 1. Pred čítaním textu

- Žiaci sa rozdelia do 5 skupín, každá skupina dostane slovník cudzích slov, text „**Štúdium za hranicami nie je našou prioritou**“ s otázkami - pracujú s textom v skupine.

- **Motivačné úlohy:** *Práca s pracovným listom - Odhadnite obsah textu po prečítaní nadpisu a podnadpisov, odhad zapíšte na pracovný hárok.*

Žiaci prezentujú svoje návrhy.

- **VIEM:** *Povedzte, čo viete o štúdiu v zahraničí.*

- **CHCEM VEDIETĽ :** *Povedzte, čo by ste chceli vedieť o štúdiu v zahraničí. - brainstorming*

*Práca s pracovným listom - **Preformulujte nadpis textu tak, aby bol zrozumiteľný každému – zmeňte slovo prioritou. Môžete použiť slovník cudzích slov.***

- **Žiaci prezentujú svoje vypracovanie.**

1. hodina – 2.čítanie textu

- Práca s pracovným listom - Žiaci si prečítajú úvodný text, ktorý je rovnaký pre všetky skupiny.

Štúdium za hranicami nie je našou prioritou

Ochotnejší pedagógovia, renomovaní profesori, prepracované knižničné systémy, zdokonalenie cudzieho jazyka, ale i možnosť cestovania, priateľstvá a spoznávanie rôznych kultúr. Toto všetko je podľa slovenských študentov veľkým plusom študijného pobytu v zahraničí. Len vlani ich na školské skusy vycestovalo cez študentské agentúry zopár tisíc. Podľa akademických ratingových analytikov však tento počet stále nie je dostačujúci a približne 90 percent zo všetkých absolventov škôl nemá o štúdiu v zahraničí ani len predstavu, a tým nemôžu požadovať i vyššiu kvalitu od našich škôl. No štúdium môže mať i svoje úskalia - najmä pokiaľ študent neodhadol svoje jazykové zručnosti. Problémom sa môže stať i nedostatok finančných prostriedkov či byrokracia.

O štúdiu v cudzine nevie nič 91 percent absolventov.

Úlohy k textu

- *Vypíšte z textu 3 výhody študijných pobytov v zahraničí podľa slovenských študentov.*
(Získavanie informácií)
- *Napíšte jeden dôvod, prečo nemôžu požadovať študenti vyššiu kvalitu od našich škôl.*
(Rozvíjanie interpretácie)
- *Vypíšte, na ktoré 3 problémy môže naraziť študent, ktorý sa rozhodne pre štúdium v zahraničí.*
(Získavanie informácií)
- *Vyvod'te tému textu a porovnaj'te s odhadom pred čítaním textu.*
(Rozvíjanie interpretácie)
- *Vypíšte slová, ktorým ste nerozumeli – vyhl'adajte ich význam v slovníku cudzích slov.*
- *Vytvorte tri vety, v ktorých použijete tri cudzie slová z textu.*
(Uvažovanie a hodnotenie obsahu a formy textu)
- **Žiaci prezentujú svoje vypracovanie. Kritériom úspešnosti žiakov sú správne a úplné odpovede.**

2. hodina – **2. čítanie textu**

Žiaci pracujú v skupinách ako na prvej hodine, prečítajú si text, ktorý je o štúdiu v konkrétnej krajine.

- **Dánsko: Pobyť v drahej krajine**
- **Nemecko: Ochotní učitelia**
- **Francúzsko: Parádne knižnice**
- **Indonézia: Neuveriteľná civilizácia**
- **Česko: U susedov viac praxe**

1. skupina

Dánsko: Pobyt v drahej krajine

- Ako hovorí Eva Krausová, ktorá si vyskúšala štúdium ekonómie na univerzite v meste Aarhus, drahá krajina naučí študenta spoliehať sám na seba a stáť na vlastných nohách s obmedzeným rozpočtom. Veľké výhody vidí v spoznávaní krajiny, v individuálnejšom prístupe k študentovi, v poznatkoch zameraných viac na prax. No pobyt v zahraničí má i svoje úskalia. "Človek je odrezaný od zázemia, priateľov a rodiny. Pred aj po pobyte musíte vybaviť neuveriteľné množstvo formalít. Systém je prísnejší, skúšky náročnejšie," vysvetľuje Eva.

2. skupina

- **Nemecko: Ochotní učitelia**
- Štúdium v zahraničí predpokladá aj ubytovanie, ktorého cena však, v porovnaní so slovenskými internátmi, môže zaskočiť. V niektorých krajinách sa šplhá k 300 eurám za mesiac. Priemerná suma za ubytovanie môže byť napríklad v Nemecku 175 eur. Ako si spomína Karol Margeta, ktorý pred časom absolvoval štúdium práva a politológie na nemeckej Univerzite Siegen, vzhľadom na štipendium sa mu cena za bývanie zdala "nemilá".
- "Polovicu **štipka** skrátka zhlitlo ubytovanie. Celkovo si však štúdium v Severnom Porýní chváli. Spoznal krajinu, plusom bolo zdokonalenie nemčiny, no i ďalších jazykov.
- Ako dodáva, milo ho prekvapila i dobre zorganizovaná práca zahraničného oddelenia: "Úplní profesionáli, správne nadšení ľudia, ktorí vám bez problémov pomohli zvládnuť všetku potrebnú administratívu."

3. skupina

Francúzsko: Parádne knižnice

- Mária Chudíková, ktorá v súčasnosti načala svoj erazmácky pobyt na univerzite v Bordeaux, badá inovácie a pokrok. "Je tu mnoho hostujúcich renomovaných zahraničných profesorov. Je to úžasné, pretože ide o oživenie štúdia," priblížila. Ako hovorí, Slováci si musia vo Francúzsku zvyknúť na borbu s jazykom. Napriek tomu si ale štúdium chváli. "Musím ale priznať, že som očakávala viac interaktivity, hlavne kritického myslenia," dodáva. Podľa nej sú veľkým plusom rôzne aktivity, ktoré na študenta počas štúdia vychrlia jeho rozvrhy.
- **Mobilita školákov sa pomaly hýbe**
- Máriu očarila knižnica. "Knižničný systém je neuveriteľne dobre prepracovaný. To som ešte nevidela. V rámci neho máte prístup nielen k svetovým novinám a knihám. Ak potrebujete partikulárnu knihu, ktorá je napríklad v Paríži, pošlú vám ju," vysvetľuje.
- Študentka v Bordeaux oceňuje možnosť štúdia rôznych jazykov. Je medzi nimi dokonca i čeština.

4. skupina

Indonézia: Neuveriteľná civilizácia

- Michaela Ihnatišinová svoje ročné štúdium hudby začala v auguste doslova na druhom konci planéty. Podľa nej získava jej pobyt v exotickej Indonézii ponúka úplne iný pohľad na život. "Ľudia sa nikam nenáhli, jednostaj sa usmievajú, žijú pre dnešok," hovorí.
- Štúdium však vníma ako náročné. "Nie všetci učitelia rozprávajú angličtinou, takže občas narazím na jazykovú bariéru. Ich nároky sú pritom vysoké. Nikdy som napríklad nehrala na gamelan (nástroj podobný xylofónu, pozn. red.) a hneď odo mňa chceli, aby som im zahrála skladbu," povedala.
- Indonéžania majú vo svojom štúdiu jasno - dôležitá je prax, teória je druhoradá. Škola zvyčajne začína už o pol ôsmej ráno a študenti **frčia** až do piatej poobede. Slovák môže navyše štúdium zvládať ťažšie aj pre vysokú vlhkosť vzduchu a teplo.
- "Študenti sa na hodiny tešia, užívajú si ich, učitelia často žartujú. Všetko je uvoľnené. Ľudia v škole sú milí, sú ochotní pomôcť. Jedna spolužiačka, pôvodom Indonézanka, ma zavolala k sebe domov, aby ma naučila základy hry na jeden z nástrojov. Hoci nevedela po anglicky, veľmi sa snažila," dodáva Michaela.
- Ostrovný moslimský štát jej očaroval pohostinnosťou, skromnosťou, farebnosťou a charakterom.

5. skupina

Česko: U susedov viac praxe

- "Karlova univerzita je založená viac na praxi než naše univerzity. Mne osobne to dalo veľa. Myslím si, že aj univerzita, na ktorej som na Slovensku študovala, sa nám snažila poskytnúť maximum zo svojich možností, ale väčšinou sme sa pohybovali len v teoretickej rovine vzdelávania," povedala Simona Chrappová, ktorá v Prahe absolvovala semester žurnalistiky.
- "Ako študentka som sa dostala do štúdií Českej televízie a zistila som, aký je to pocit držať čerstvo vyvolanú vlastnoručne odfotenú fotografiu. Naučila som sa tam skutočne veľa a som rada, že som mohla dostať takúto šancu," priblížila Simona.
- Podľa nej slovenské univerzity selektujú často silných a slabých študentov a stáva sa, že mladý človek sa musí snažiť už počas štúdia nájsť nejakú prácu v odbore, aby nevyšiel zo školy len ako teoretik. "Týmto študenti, ktorí sa počas vysokej školy uspokojili len so školou, teraz plnia úrady práce," myslí si.

Ďalšie úlohy k textu – po prečítaní

- 2.) *Napíšte, ktorá informácia z prečítaného textu by vás presvedčila študovať v tejto krajine. Zdôvodnite prečo.*

(Uvažovanie a hodnotenie obsahu a formy textu)

- 3.) *Vypíšte z textu cudzie slová, ktorým ste nerozumeli, vyhl'adajte ich význam v slovníku cudzích slov.*

(Získavanie informácií)

- 4.) *Napíšte, či je možné nahradiť cudzie slová v texte domácimi výrazmi? Vysvetlite svoju odpoveď.*

(Uvažovanie a hodnotenie obsahu a formy textu)

Žiaci prezentujú svoje vypracovanie. Kritérium úspešnosti žiakov je správna a úplná odpoveď a logická argumentácia (úloha 2.,4.).

Záverrečná úloha

- **DOZVEDEL SOM SA** – Povedzte, čo ste sa z prečítaného textu dozvedeli.
- **Postup 3-2-1** - individuálna práca
- **Napiš do zošita :**
  - 3 dôležité veci, ktoré boli v celom prečítanom texte a prečo,
  - 2 veci, ktoré ťa v prečítanom texte zaujali a prečo,
  - 1 vec, na ktorú si v texte nenašiel odpoveď.
- ***Žiaci prezentujú svoje vypracovanie.***

Domáca úloha

- **Domáca úloha:** *Napíš diskusný príspevok na tému: **Štúdium v zahraničí**, v ktorom vyjadríš svoj názor na túto formu štúdia a svoj názor podlož argumentmi.*
  - **prepojenie s hodinou slohu**

Vyhodnotenie dotazníka pre žiakov

- Otázky 1. – 2. zisťovali vzťah k textu/ vnímanie textu – jeho dĺžky a zaujímavosti. **Text na škále: zaujal - skôr zaujal - neviem sa rozhodnúť - nezaujal - neviem sa vyjadriť, charakterizovali žiaci ako priemerne zaujímavý a vyhovujúci.**
- Otázky 3. – 6. zisťovali mieru zrozumiteľnosti textu pre žiaka. **Text bol zrozumiteľný aj vďaka úlohám, ktoré s ním súviseli a čas na prácu bol dostatočný.**
- Otázky 7. – 8. zisťovali názor na formu práce. **Skupinová forma práce žiakom veľmi vyhovuje.**
- Otázky 9. – 14. zisťovali názor na konkrétne činnosti v práci s textom. **Žiakom vyhovuje práca s textom, lebo radi vyhľadávajú informácie z textu, vyjadrujú svoj názor, radi sa ústne vyjadrujú a všeobecne chápu takto podané učivo ako zábavu.**
- Otázky 15. – 20. boli zamerané na hodnotenie úspešnosti v práci s textom. **Žiaci boli v práci s textom viac-menej úspešní, no nevedia formulovať, v čom by sa mali napr. ešte zlepšiť. Na jednej strane uvádzajú, že radi vyjadrujú svoj názor na prečítaný text, no sú nerozhodní, pokiaľ majú zhodnotiť, či svoj názor dokázali vyjadriť pri tomto texte.**
- Otázka 21. bola zameraná na celkové hodnotenie, pripomienky žiakov. **Žiaci hodnotili aktivity na vyučovacej hodine pozitívne.**

Metódy rozvoja metakognície

Keďže jedným z hlavných cieľov výchovy a vzdelávania je kognitivizácia žiaka, v rámci ktorej je žiak schopný sledovať i proces vlastného učenia sa, použitie metakognitívnych metód (V-CHV-D, 3-2-1) na vyučovaní považujem za opodstatnené. Potvrdzujú to aj výsledky žiakov na vyučovacej hodine:

- Pri práci s metódou V-CHV-D žiaci zvládli všetky tri kroky.
- Metóda 3-2-1 bola pre žiakov náročnejšia, hlavne tretí krok, v ktorom mali napísať jednu vec, na ktorú v texte nenašli odpoveď.
- Žiaci boli úspešní pri riešení úloh na získavanie informácií a na rozvoj interpretácie. Náročnejšie boli úlohy, pri ktorých mali hodnotiť obsah a formu textu.

Poznatky získané z absolvovaného vzdelávania mi pomohli skvalitniť prácu so žiakmi.

- Zadávam viac úloh k textu s ohľadom na jednotlivé procesy porozumenia.
- Snažím sa rozvíjať metakognitívne schopnosti žiakov (najčastejšie metódou 3-2-1 a Porovnaj a rozlíš).
- Dôslednejšie vypracovávam úlohy, aby zodpovedali učebným cieľom.

Ďakujem za pozornosť